

m.remissvar@regeringskansliet.se
m.rattssekretariatet@regeringskansliet.se
christoffer.sheats@regeringskansliet.se

Livsmedelsverkets yttrande över remiss från Miljödepartementet angående Remiss av Remittering av betänkande SOU 2021:10 Radiologiska skador – skadestånd, säkerheter, skadereglering från utredningen om skadereglering vid en radiologisk olycka

Sammanfattning

Livsmedelsverket har två viktiga synpunkter på utredningen:

1. Utredningens användande av begreppet ”livsmedelsrestriktioner”. Det är ett begrepp som vi själva inte använder. Vi använder begreppen råd, gränsvärden och åtgärder i livsmedelskedjan respektive dricksvattenproduktion. Det behöver klargöras vad som här menas med ”livsmedelsrestriktioner”.
2. Utredningens förslag på att basera skadereglering på gränsvärden för radioaktiva livsmedel. Detta kan bli svårt att hantera då dessa gränsvärden inte är statiska efter en radiologisk olycka utan kan komma att uppdateras var tredje månad utifrån olyckans omfattning, utbredning samt tillgången på livsmedel. Förslaget behöver utredas/hanteras vidare.

Livsmedelsverkets synpunkter och övriga kommentarer listas i tabell 1.

Livsmedelsverket har inte några synpunkter på den föreslagna nya förordningen om ansvar och ersättning vid en radiologisk olycka, eller de föreslagna ändringarna i LRO.

2021-06-21

Dnr 2021/01512
Saknr

Generella synpunkter

Livsmedelsverket välkomnar att frågan om ersättning vid radiologiska skador utretts och därmed skapat förbättrad beredskap att hantera ekonomiska effekter hos drabbade av ett radiologiskt nedfall och därmed långsiktigt försörjning av livsmedel och dricksvatten.

Livsmedelsverket välkomnar tydliggörandet att länsstyrelsen i händelse av en radiologisk olycka är skyldig att vidta saneringsåtgärder i syfte att mark, vatten, anläggningar och annan egendom åter ska kunna användas. Detta har stor betydelse för livsmedels- och dricksvattenproducenter och försörjningen av livsmedel.

Synpunkter på förslagen

I tabell 1 listas Livsmedelsverkets synpunkter och övriga kommentarer inklusive sidnummer.

Tabell 1. Livsmedelsverkets synpunkter och övriga kommentarer på Remiss av Remittering av betänkande SOU 2021:10 Radiologiska skador – skadestånd, säkerheter, skadereglering från utredningen om skadereglering vid en radiologisk olycka.

Sid-nummer	Livsmedelsverkets synpunkter och kommentarer
23-45	Enligt vår bedömning så täcks de ersättningar som kan bli aktuella att söka för drabbade livsmedelsproducenter. En fråga i sammanhanget är om det skulle behövas ett saluförbud/likande beslut om "livsmedelsrestriktion" från en behörig myndighet som underlag för att få ersättning.
	En sak som vi inte har kunnat utläsa i sammanhanget är om skadestandsregleringen bara omfattar "skador" som orsakas av svenska KKV. Vidare om möjligheten att ställa anspråk på skadestånd bara gäller svenska aktörer.
	I början av utredningen nämns att skadeståndsansvaret för radiologiska skador regleras av två konventioner: Konventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område (Pariskonventionen) och Tilläggskonventionen den 31 januari 1963 till Pariskonventionen den 29 juli 1960 om skadeståndsansvar på atomenergins område (Brysselkonventionen). Rimligtvis kan man tycka att alla länder med kärnkraftverk borde implementerade dessa konventioner i sin lagstiftning. Vilket i sin tur skulle kunna tolkas om att även aktörer i andra länder än det som har det drabbade KKV skulle kunna söka ersättning. I analogi med detta att drabbade svenska

2021-06-21

Dnr 2021/01512
Saknr

Sid-nummer	Livsmedelsverkets synpunkter och kommentarer
	livsmedelsproducenter, inklusive renägare, skulle kunna ha sökt ersättning från Ukraina.
69-70	Begreppet "livsmedelsrestriktioner" används. Bör förtydligas vad som menas. Livsmedelsverket använder inte detta begrepp och det finns heller inte i lagstiftning. I utredningen står "På större avstånd från kärnkraftverket sker exponeringen främst via intag av kontaminerade livsmedel. Denna exponering kan dock reduceras betydligt genom införande av livsmedelsrestriktioner." Begreppet har således en central roll i utredningen och kräver ett förtydligande/omskrivning.
83	Bra att det tydliggörs vem som har ansvaret att vidta saneringsåtgärder vid radiologisk olycka i syfte att mark, vatten, anläggningar och annan egendom åter ska kunna användas (Länsstyrelsen).
104-105	<p>Bra att man konstaterar att gränsvärden för livsmedel (bland annat) behöver finnas, men även fler riktlinjer och liknande för att underlätta bedömningen av om en skada uppkommit samt hur ersättningsnivån ska bestämmas.</p> <p>Här beskrivs de befintliga gränsvärden som finns för livsmedel och man konstaterar att dessa ej är satta med skadestånd i åtanke men att de bör kunna användas även för det ändamålet. I detta sammanhang behövs det klargöras att de gränsvärden som gäller vid en radiologisk olycka Euratom 2016/52, kan ändras i och med olyckans omfattning och tillgången på livsmedel. Omprövning av gränsvärdena kommer ske kontinuerligt var 3e månad med start efter olyckan. Frågan vid skadeståndskrav blir då vilka gränsvärden vid vilken tidpunkt som ska gälla vid skadereglering. Gränsvärdenas nivå påverkas också av hur länge man förväntas behöva förtära kontaminerade livsmedel. Om endast förtäring sker under kortare tid kan högre gränsvärden tillåtas än om gränsvärdena ska gälla livslångt intag.</p>

2021-06-21

Dnr 2021/01512
Saknr

Sid-nummer	Livsmedelsverkets synpunkter och kommentarer
122-155	Handlar om försäkringar och statliga garantier i händelse av radiologisk olycka. Enda synpunkten är att man bör ha i åtanke att behov av åtgärder i livsmedelskedjan, och därmed ersättningar, kan komma att behövas under en lång tid efter en händelse. Vad gäller sena personskador nämns en 30-årsperiod, men tittar man på livsmedel kan en lika lång period vara aktuell. Till skillnad för personskador kan man tycka att effekter på livsmedelskedjan är kända från början, men nya problem kan uppstå. Ett exempel är vildsvinens förflyttning in i områden i Gävletrakten vars mark är kontaminerad med cesium 137 efter Tjernobyl. Detta problem kunde man inte förutspå ens 10 år efter olyckan i Tjernobyl.
197	Korrekt och viktigt att Livsmedelsverket står med som en myndighet som Kammarkollegiet hämtar in underlag för att kunna bilda sig en uppfattning om olyckans dignitet.
224	Det faktum att effekterna varar så länge gör att själva uträkningen av skadeståndet kan vara svårt. Här kan Livsmedelsverkets hantering och råd komma att behövas som underlag för att bedöma skadeståndens storlek. Till exempel om vi inför kontrollprogram eller råd som påverkar en viss livsmedelsbransch.

Konsekvenser

Betänkandet bedöms inte ge några konsekvenser för Livsmedelsverket utöver vår roll som en myndighet som ska lämna underlag till kammarkollegiet vid händelse av en radiologisk olycka.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Annica Sohlström. Föredragande var Barbro Kollander.

Annica Sohlström

Barbro Kollander